

BIBLICUM ŚLĄSKIE
EDYCJA IV – CYKL: HEBRAICA

Hebraica 32 - Wyrok; Uzasadnienie

Wyrok

Kiedy Jezusa przyprowadzono do Piłata, przedstawiał On straszliwy widok człowieka zmasakrowanego i na znak pogardy ubranego w purpurę królewską. Spodzielając się zapewne, że ten okrwawiony strzęp ludzki zrobi na tłumie pewne wrażenie, Piłat używa ostatniego już argumentu i wyprowadza Jezusa przed zgromadzonych ludzi.

Jednakże Żydzi wołają: *„My mamy Prawo, a według Prawa powinien On umrzeć, bo sam siebie uczynił Synem Bożym” (J 19,7)*

Oskarżyciele wciągają Piłata na swój teren, obcy mu teren religijny, który zawsze był respektowany przez Rzym. Dali mu więc do zrozumienia, że jeśli nie zgodzi się zatwierdzić wyroku, może być uznany za poplecznika bezbożników i świętokradców. Co więcej, zaczynają grozić samemu namiestnikowi:

„Jeżeli Go wypuścisz, nie jesteś przyjacielem Cezara. Każdy, kto się czyni królem, sprzeciwia się Cesarowi” (J 19,12)

Wobec takiego krzyku Piłat, urzędnik rzymski, nie mający żadnych skrupułów religijnych, a uważający jedynie na to, by nie stracić dobrej opinii w dalekim Rzymie i nie zepsuć swej kariery politycznej, nie mógł się już dłużej wahać. Skoro oświadczyli wyraźnie, że jedynym ich władcą jest cesarz w Rzymie to on, jako jego reprezentant, nie mógł być przecież innego zdania. Tak więc, aby nie ranić uczuć motłochu musiał ukrzyżować fałszywego króla.

„Wtedy więc wydał Go im, aby Go ukrzyżowano” (J 19,16)

Obok spalenia (crematio) i walki ze zwierzętami na arenie (damnatio ad bestia), ukrzyżowanie uchodzi za szczególnie okrutne. Słynny mówca i obrońca w Rzymie, Cynceron w I w. przed Chr. nazywa je „najokrutniejszą i najstraszliwszą karą śmierci”. Kiedy broni rzymskiego namiestnika Rabiriusa na Forum Romanum mówi: „Już samo słowo krzyż winno zostać odległe nie tylko dla ciała rzymskich obywateli, lecz także dla ich myśli, oczu i uszu.”

Podobnie piszą i inni. Tacyt stwierdza, że śmierć na krzyżu jest „niewolniczą karą śmierci” a Józef Flawiusz uważa ją za „najpodlejszą ze wszystkich rodzajów śmierci”.

Była to rzeczywiście kara stosowana zazwyczaj jedynie wobec niewolników, i to tylko za większe przewinienia. Doszło do tego, że niewolników nazywano sarkastycznie „nosicielami krzyża” (furfifer).

Nie wiemy dokładnie ani gdzie ani kiedy zaczęto praktykować ten rodzaj kary. Herodot, historyk grecki, zmarły w 425 r. przed Chr., pisze, iż była ona początkowo stosowana przez Medów i Persów. Rozpowszechnił ją Aleksander Wielki (zm. 323 przed Chr.) często stosując ten rodzaj kary w swoim imperium. Za pośrednictwem Kartagińczyków dotarła ona podczas wojen punickich (I wojna 264-241 przed Chr.) także i do Rzymian. W Palestynie była stosowana stosunkowo wcześniej jednakże w Starym Testamencie tylko skazańcy już straceni mogli być powieszani lub wbici na pal – w celu odstraszenia lub na znak odrzucenia ich przez Boga (Rdz 40,19; Pwt 21,22; Joz 8,29). Około roku 90 przed Chr. Aleksander Janneus (103-76 r. przed Chr.) kazał ukrzyżować w Jerozolimie 800 swoich przeciwników.

W I w. po Chr. krzyżowanie było praktykowane zarówno w Palestynie jak i poza nią. Tuż przed rozpoczęciem wojny żydowskiej (66-74r.) ku przestrodze w bardzo wielu miejscach wzniesiono krzyże. Prokurator Feliks w latach około 52-66 nakazał przybić do krzyża wielu ludzi. Zaledwie kilka tygodni przed

wybuchem wojny ostatni i najgorszy z prokuratorów Gesjusz Florus (64-66) również krzyżuje wielu Żydów.

Do masowych krzyżowań – ponad 500 dziennie – dochodzi w 70 r. podczas oblężenia Jerozolimy. „Ponieważ było ich tak wielu, wkrótce zabrakło miejsca na krzyże, na krzyżach zaś dla ciał” (Bell V 11,1)

Dopiero Konstantyn zniósł ukrzyżowanie, ze względu na krzyż Chrystusa. Prawdopodobnie stało się to po 320 roku.

Uzasadnienie

Wcześniej zostały już podane zbrodnie, za które według prawa rzymskiego groziła kara śmierci przez ukrzyżowanie. Za jaką z nich został skazany Jezus? Co do tego nie ma raczej żadnych wątpliwości. Domniemane roszczenia Jezusa do tytułu królewskiego można potraktować jako atak na państwo rzymskie, a tym samym jako obrazę rzymskiego majestatu (*crimen laesae majestatis*).

Była to jedna z najcięższych zbrodni i zgodnie z prawem mieszkańców prowincji karano za to śmiercią. Piłat skazał więc Jezusa na ukrzyżowanie (zapewne wbrew własnemu przekonaniu i pod naciskiem tłumu) jako politycznego buntownika.

Informuje o tym wyraźnie „titulus” – drewniana tabliczka, którą zawieszano skazańcowi na szyi lub niesiono przed nim, aby oznajmić widzom zgromadzonym na ulicy, za jakie przestępstwo został skazany. Była ona pomalowana na białą z napisem w kolorze czerwonym lub czarnym – aby nawet z daleka łatwo dało się go odczytać.

Pogański tekst z II w. podaje, że pewien wierzący w Ewangelię został skazany przez cesarza na śmierć mając jako „titulus” napis: „Hic est Attalus christianus” – to jest chrześcijanin Attalus. Przy innej wspomianej karze śmierci napis głosił: „Impie locutus parmularius” –(ten) zwolennik gladiatorów mówił w sposób bluźnierczy (o bogu-cesarzu).

Treść napisu jest podawana przez Ewangelistów różnie:

„A nad głową Jego umieścili napis z podaniem Jego winy: «To jest Jezus, Król Żydowski».” (Mt 27,37)

„Był też napis z podaniem Jego winy, tak ułożony: «Król Żydowski».” (Mk 15,26)

„Był także nad Nim napis w języku greckim, łacińskim i hebrajskim: «To jest Król Żydowski»” (Łk 23,38)

„Wypisał też Pilat tytuł winy i kazał go umieścić na krzyżu. A było napisane: «Jezus Nazarejczyk, Król Żydowski». Ten napis czytało wielu Żydów, ponieważ miejsce, gdzie ukrzyżowano Jezusa, było blisko miasta. A było napisane w języku hebrajskim, łacińskim i greckim. Arcykapłani żydowscy mówili do Pilata: «Nie pisz: Król Żydowski, ale że On powiedział: Jestem Królem Żydowskim». Odpart Pilat: «Com napisał, napisałem».” (Łk 19,19-22)

Dzisiaj przyjmuje się raczej, że na tabliczce znajdowały się słowa: KRÓL ŻYDOWSKI.

Przemawia za tym fakt, że tak podaje najstarsza Ewangelia. Marek nie miałby powodu, aby skracać tę formułę i to jeszcze w taki sposób – pomijając imię Jezusa, a uwypuklając Jego „winę”. Bardziej prawdopodobna jest sytuacja odwrotna, że pozostałe słowa zostały dołączone później.

Poza tym Rzymianie, w przeciwieństwie do Żydów, nie byli zainteresowani przestępcą lecz przestępstwem, a kara jako taka powinna odstraszać – i nie jest ważne, kto ją ponosi.

Słowa te były napisane w języku:

aramejskim - MALKA DIHUDAJE

greckim - HO BASILEUS TON IOUDAION

łacińskim - REX IUDAEORUM

Niektórzy z uczonych mają wątpliwości, co do obecności napisu w języku łacińskim. Jednakże przemawia za nim chociażby jedna ze znalezionych tablic kamiennych umieszczonych w Świątyni Jerozolimskiej, na której widnieje napis właśnie w tych trzech językach: aramejskim – czyli języku miejscowym, greckim – językiem powszechnie znanym i używanym oraz łacińskim – języku administracji rzymskiej.

Napis ten zbulwersował Żydów. Przecież Jezus nie był ich królem – oskarżyli Go jedynie, że za takiego się podawał. Tymczasem teraz, na skutek owego napisu, ma umierać jako król żydowski. Zwracają się więc do namiestnika, aby zmienił to, co kazał zapisać. Piłat zdawał sobie sprawę, że oskarżenie polityczne było jedynie pretekstem, a Jezus nie był rewolucjonistą w sensie politycznym, jednakże ustąpił. Teraz natomiast, kiedy ową „przyczynę” nakazał wypisać na tabliczce, ani nie chciał, ani wręcz nawet nie mógł tego zmienić. Jedynie bowiem taki powód skazania mógł wpisać do swoich archiwów (przesyłanych później do Rzymu) i zakomunikować cesarzowi: oskarżony nazywał siebie królem Żydów.

Poza tym Apulejusz pisał: „Tabliczka prokonsula jest sentencją wyroku, która raz przeczytana nie może być powiększona, ani pomniejszona nawet o jedną literę; ponieważ jaka została ogłoszona, taka przedstawia się jako instrument prawniczy Prowincji”.

Tak więc odmowa zmiany napisu nie jest ze strony Piłata jakimś rodzajem „złośliwości”, złej woli czy chęci rewanżu za doznaną porażkę, lecz koniecznością, podyktowaną obowiązującym prawem.